

Preporuke praktične politike za predstavnike Srba u centralnim institucijama Kosova

Uvod

Savet za inkluzivno upravljanje je organizovao dva susreta predstavnika Srba, radionicu u Arandelovcu 20-21. septembra i okrugli sto u Beogradu 25. septembra. Aktivnosti su deo projekta podržanog od strane Švajcarskog saveznog ministarstva spoljnih poslova.

Učesnici radionice su izradili listu predloga i preporuka za nove predstavnike Srba u kosovskim institucijama. Glavna preporuka sa radionice je bila da bi srpski predstavnici trebali deluju više kao politički entitet umesto kao predstavnici jedne koalicije sazdane na etničkom principu, odnosno da se još više angažuju oko ne-etničkih pitanja, uključujući i pitanja o budžetu Kosova, procesu privatizacije, infrastrukturnim projektima kao što su autoputevi, i poljoprivredi. Oni takođe treba da kanališu svoje napore i ideje kroz institucije. Još jedna preporuka je da bi oni trebali da pomognu izgradnju efikasnih institucija u opštinama sa većinskim srpskim stanovništvom, kao najbolju garanciju za održivu budućnost srpske zajednice.

Na okruglom stolu u Beogradu preporuke su pregledane, prodiskutovane i unapređene, a učesnici su se složili da ih podrže. Glavna poruka okruglog stola je bila da bi Srbi trebali da postanu aktivni učesnici u političkom životu Kosova. Učesnici su izrazili očekivanje da će stabilizacija situacije na severu ostati izazov, ali su uglavnom podržali sprovođenje Briselskog sporazuma, mada su pojedinci imali neke rezerve u vezi sporazuma i procesa dijaloga.

Glavni izazov će biti formiranje Zajednice/Asocijacije srpskih opština. Tim srpskih predstavnika radi na statutu Zajednice/Asocijacije, i mnogi očekuju da će to biti kamen spoticanja između Srba i Prištine kada razgovori o Zajednici/Asocijaciji počnu. Srbi očekuju da će Zajednica/Asocijacija biti institucija, dok Priština smatra da bi trebala da bude nevladina organizacija. Sugestija timu koji radi na statutu bila je da bi ovaj dokument trebao da bude što realističniji.

Neki od prisutnih su naveli da bi komunikacija i saradnja sa albanskom zajednicom trebala biti povećana i da treba videti koja su zajednička očekivanja za obe zajednice.

Status Univerziteta u Mitrovici je bio jedna od važnijih tema diskusije. Učesnici su predložili rad na njegovoj daljoj „profesionalizaciji i legalizaciji“. Dobar univerzitet za Srbe na Kosovu bio bi od ključne važnosti „pošto zajednica bez intelektualaca ne može da napreduje“, kako je naveo jedan od učesnika. Zdravstvo je bila još jedna oblast koju su učesnici naveli kao značajnu za zajednicu. U ovom trenutku, bolnice kojima rukovode Srbi mogu da rade, ali se smatraju ilegalnim od strane institucija Kosova.

Preporuke

Interes srpske zajednice je da njeni predstavnici sprovode **autentičnu politiku** u parlamentu i na drugim nivoima vlasti, u cilju ostvarivanja nacionalnih interesa i boljeg života Srba na Kosovu.

1. Aktivna uloga u formiranju Vlade.

- 1) Definisane strateških ciljeva za ulazak u vladajuću koaliciju.
- 2) Transparentno zastupanje interesa srpske zajednice na Kosovu u pregovorima oko formiranja Vlade.
- 3) Predstavnici Srba u Skupštini Kosova treba da se bave, osim temama koje se isključivo tiču srpske zajednice, i drugim temama od javnog značaja.

2. Izbor predstavnika srpske zajednice na svim nivoima vlasti je od presudnog značaja.

- 1) Za članove Vlade, kandidovati i birati predstavnike sa političkim iskustvom, autoritetom, ugledom i kredibilitetom.
- 2) Na ostale funkcije, na svim nivoima vlasti, kandidovati i birati najstručnije kadrove sa odgovarajućim nivoima znanja i poznavanja problematike i prilika.
- 3) Postoji potreba za ekspertima koji bi bili angažovani u institucijama na lokalnom i centralnom nivou, a koji bi pružili podršku u radu srpskim predstavnicima. Potrebno je takođe učiniti sve što je moguće da na ovim pozicijama budu angažovani kosovski Srbi.
- 4) U izboru predstavnika promovisati princip rodne ravnopravnosti i zastupljenosti područja.
- 5) Graditi bolje odnose sa većinskom i drugim zajednicama u pravcu stabilizacije prilika i suživota na prostoru Kosova i Metohije.

3. Nastavak dijaloga i implementacija dogovora u Briselu. Formiranje Zajednice/Asocijacije srpskih opština.

- 1) Formiranje Zajednice/Asocijacije srpskih opština. Definisane njenih nadležnosti i načina finansiranja.
  - a) Inicijativa u kosovskom parlamentu, Vladi i ostalim institucijama obezbeđivanju ovlašćenja za Zajednicu/Asocijaciju srpskih opština, kako bi ona bila suštinski reprezent interesa kosovskih Srba.
  - b) Saradnja sa političkom elitom kosovskih Albanaca, u ostvarivanju punog kapaciteta Zajednice/Asocijacije srpskih opština.
  - c) Saradnja sa institucijama Republike Srbije u procesu formiranja Zajednice/Asocijacije srpskih opština.
  - d) Angažovanje predstavnika Srba na obezbeđivanju stabilnog finansiranja rada Zajednice/Asocijacije srpskih opština.
- 2) Nastavak dijaloga u Briselu
  - a) Srpski predstavnici u parlamentu, Vladi i drugim institucijama na Kosovu treba da aktivno promovišu proces pomirenja i suživota i utiču na definisanje tema u briselskom dijalogu.
  - b) Prioritetno rešavanje problema u obrazovanju i zdravstvu (priznavanje diploma Univerziteta u Mitrovici, snabdevanje medikamentima i medicinskom opremom)
  - c) Obezbeđivanje potpune slobode kretanja (registarske tablice, osiguranje na administrativnim prelazima, lični dokumenti).
  - d) Rešavanje pitanja imovine i sporne privatizacije.
- 3) Implementacija svih postignutih sporazuma.

4. Ljudska prava.

- 1) Zaštita privatne imovine Srba (povratak uzurpirane imovine).
  - a) Iniciranje formiranja radnih grupa koje bi ispitale sporne slučajeve uzurpacije i protivpravnog prisvajanja imovine.
  - b) Iniciranje izmena zakona i podzakonskih akata koji bi ubrzali proces povratka imovine.
- 2) Osiguravanje prava na rad i povraćaj otetih radnih mesta. Zapošljavanje Srba u javnim preduzećima.
  - a) Zalaganje za dosledno sprovođenje Zakona o javnim službama, kojim se pripadnicima nevećinskih zajednica garantuje najmanje 10 procenata zaposlenih.
  - b) Revizija nadoknada za zaposlene po osnovu sprovedenih privatizacija u periodu ograničene slobode kretanja interno raseljenih lica i nemogućnosti pristupa Agenciji za privatizaciju i pravosudnim organima.
- 3) Insistiranje na doslednoj primeni Zakona o jezicima
  - a) Predstavnicima Srba u Vladi i Skupštini u saradnji sa Poverenikom za jezike u kabinetu premijera uporno da insistiraju na doslednoj primeni Zakona o jezicima.
- 4) Pravo na povratak raseljenih.
  - a) Zalaganje za obezbeđivanje svih neophodnih uslova kod relevantnih institucija za povratak raseljenih i njihovu integraciju.
  - b) Uspostavljanje pune saradnje između Ministarstva za zajednice i povratak Vlade Kosova i Komesarijata za izbeglice Vlade Srbije.
- 5) Zaštita statusa i imovine SPC i zaštita kulturno-istorijske baštine.
  - a) Insistiranje na sprovođenju zakona o istorijskom centru Prizrena, o selu Velika Hoča, verskim slobodama i zaštićenim zonama.
  - b) Insistiranje na nastavku obnove verskih objekata SPC.
- 6) Obezbeđivanje potpunog pristupa i potpune jednakosti za sve pred pravosudnim organima i javnim institucijama.
- 7) Formiranje kredibilnih sudskih institucija, u skladu sa Briselskim sporazumom i Ahtisarijevim planom, koje mogu da zadovolje potrebe stanovništva u većinski srpskim opštinama.
- 8) Omogućavanje boljeg pristupa obrazovanju i zdravstvu za Srbe koji žive van većinski srpskih oblasti i osiguravanje njihovog predstavljanja u Zajednici/Asocijaciji srpskih opština.
- 9) Unapređenje bezbednosti za Srbe koji žive van većinski srpskih opština.

5. Ekonomski razvoj

- 1) Aktivno učešće u kreiranju investicione klime na Kosovu.
  - a) Borba protiv kriminala i korupcije.
  - b) Puno učešće predstavnika lokalnih samouprava u procesu privatizacije, i aktivnost predstavnika srpske zajednice u parlamentu na pokretanju rasprava o ovom procesu.
  - c) Kreiranje i osnaživanje poslovne infrastrukture radi podizanja nivoa konkurentnosti.
  - d) Smanjivanje nameta i opterećenja koji smanjuju konkurentnost i što efikasnija primenu CEFTA sporazuma.
  - e) Uklanjanje trgovinskih barijera poput monopola i uvoznih kartela.
- 2) Omogućiti preregistraciju privrednih subjekata registrovanih u Agenciji za privredne registre Republike Srbije u privredni registar Kosova po olakšanoj proceduri.

- 3) Ukinuti određene odredbe Zakona o radu i Zakona o javnim nabavkama na ograničen period radi učešća privrednih subjekata iz srpske zajednice u ekonomskom sistemu Kosova.
- 4) Kreirati paket fiskalnih mera za oživljavanje privrede i preduzetništva u srpskim sredinama.
  - a) Obezbeđivanje podsticajnih sredstava.
  - b) Predlaganje i usvajanje fiskalnih olakšica.
  - c) Aktivno učešće u monitoringu distribucije sredstava Fonda za sever Kosova.
  - d) Borba za izdvajanje više sredstava iz budžeta za ekonomski razvoj srpskih sredina.

Učesnici

Zdravka Erak, viši savetnik, Odbor za Kosovo i Metohiju, Narodna skupština Republike Srbije
Marko Jakšić, analitičar, Severna Mitrovica
Vesna Jovanović, direktor za obrazovanje, zdravstvo, omladinu i sport, Opština Parteš
Vladeta Kostić, poslanik, Narodna skupština Republike Srbije, Srpska napredna stranka
Milivoje Mihajlović, šef Kancelarije za odnose sa javnošću, Vlada Republike Srbije
Ljubiša Mijačić, analitičar, Zubin Potok
Petar Miletić, bivši zamenik predsednika Skupštine Kosova
Smiljka Milisavljević, profesor, Univerzitet u Mitrovici
Dragan Nikolić, gradonačelnik Parteša
Srdan Popović, direktor Kancelarije premijera Kosova za zajednice
Dejan Radenković, poslanik, Narodna skupština Republike Srbije, Socijalistička partija Srbije
Nenad Radosavljević, predsednik upravnog odbora, Mreža srpskih TV stanica na Kosovu
Vinka Radosavljević, načelnica Pećkog upravnog okruga
Branko Ružić, poslanik, Narodna skupština Republike Srbije, Socijalistička partija Srbije
Predrag Simić, profesor, Univerzitet u Beogradu
Aleksandra Šanjević, programska koordinatorica, Fondacija za otvoreno društvo
Rada Trajković, bivša poslanica u Skupštini Kosova
Janko Veselinović, poslanik, Narodna skupština Republike Srbije, Nova demokratska stranka
Stevan Vulović, gradonačelnik Zubinog Potoka
Shpetim Gashi, potpredsednik, Savet za inkluzivno upravljanje
Alex Grigorev, predsednik, Savet za inkluzivno upravljanje
Igor Novaković, saradnik u Srbiji, Savet za inkluzivno upravljanje
Julien Stauffer, ataše, ambasada Švajcarske u Srbiji